

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

YABANCI(LAR)

Sözcük Sayısı: 4000

Kategori: CAT 2

Araştırma Konusu: Yusuf Atılgan'ın “Anayurt Otelı” ve Albert Camus'nün “Yabancı” romanlarında odak figürlerin yargı ve suç kavramları üzerinden incelenmesi.

Mayıs 2025

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	2
I: SUÇ ÖNCESİ HAYAT.....	3
I.A:Zebercet'in İç ve Dış Dünyası.....	3
I.B: Marselaut'un İç ve Dış Dünyası.....	6
I I : SUÇUN NİTELİĞİNİN KARAKTER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	8
II.A: Zebercet'in Suçu.....	8
II.B: Mareslaut'un Suçu.....	11
I I I : YARGI KAVRAMININ KARAKTERLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	12
III.A: Gereği Düşünülmemiştir.....	13
III.B: Gereği Düşünüldü.....	15
III. SONUÇ.....	16
KAYNAKÇA.....	18

GİRİŞ

“Anayurt Otel” ve “Yabancı” romanları üzerine günümüz zamanına kadar birçok yönden eleştiri ve inceleme yapılmıştır. Bu incelemeler genel olarak otelin niteliği ve Zebercet’in iç dünyasına odaklanmaktadır.

İncelemede odak figürlerin içinde bulundukları koşullar ve bu koşullar altında toplum ile olan etkileşimleri yargı ve suç kavramları üzerinden aktarılacaktır. Tez boyunca odak figürlerin kendileri ile olan etkileşimleri, iç dünyalarını özelliklerinin dış dünya ile olan etkileşimlerine olan etkisi, yargı kavramının toplumu hangi niteliklerde yansıttığı, odak figürlerin toplum ile olan etkileşimleri de önemli olan faktörler, kimliksel değişimleri, toplumun kurallarına uyamayışlarının sonuçları ve topluma karşı olan yabancılıklarının temelinde yatan sebepler ve suç öncesi hayatlarının onları nasıl suça sürüklediği, iç dünyalarını sınırlayan durumlar, diğer karakter ve figürlerle olan etkileşimleri ve bu etkileşimlerin odak figürler üzerinde bıraktığı etki işlenmiştir.

Belirli bölümlerde iç dünyanın analizi için Freudyen bakış açısı kullanılmıştır ve tematik bağlamları yorumlamak, açıklamak ve temellendirmek niyetiyle varoluşçu felsefeye başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öz benlik, toplum, yalnızlık, izolasyon, otel, umursamazlık, yargı, ceza, kayıtsızlık.

I: SUÇ ÖNCESİ HAYAT

Suç öncesi hayat, toplumda bir insanın herhangi bir suçu işlemesi sürecinde onu suça itekleyen koşullara verilen genel addır. İnsanı suça yönelten bu hayat Yusuf Atılgan'ın “Anayurt Otel” ve Albert Camus'nün “Yabancı” romanlarında karakterlerin ortak özelliklerinden biridir.

I.A:Zebercet'in İç ve Dış Dünyası

Yusuf Atılgan'ın “Anayurt Otel” adlı eserinin odak figürü olan “Zebercet” karakteri kendi dünyası içerisine izole bir karakterdir. “ Bu bağlamda otel, dışarıda var olamayan Zebercet için bir tür iktidar alanı gibi görünmektedir.” (Çiftçi, s. 20). Zebercet kendi dünyasını otele sınırlamıştır çünkü bu alanı kendi himayesi altında görmektedir. Zebercet ayrıca bu dünyaya ve kendine yarattığı rutine sadıktır. Toplumun içine karışmaya veya içinde bulunduğu durumu değiştirmeye hiçbir gayret göstermemektedir, otel katipliğinin gereksinimleri dışında da hiçbir ilişki kurmamıştır. Bu durum Deniz Çiftçi'nin tezinde “Karakterin obsesif şekilde bağlı olduğu, uyanma saatinden, yemek yeme saatine, hangi eşyasını hangi cebine koyacağına kadar günlük hayatını düzenliyor olan bu rutin, otel katipliğinin gereklilikleri tarafından belirleniyor olduğu gibi, gerekmedikçe otelden çıkmayan Zebercet'in, otel katipliğinin gerektirdiğinin dışında kurduğu herhangi başka türden bir ilişkiden söz etmek de mümkün değildir.” (Çiftçi, s.20) örneğiyle verilmiştir.

Odak figür çeşitli yoksunluklar yaşamaktadır. Bu yoksunluklardan olan cinsel yoksunluğu gidermek amacıyla Ortalıkçı Kadın Zeynep'i geceleri taciz etmektedir. “Kapıyı kapadı, yaklaştı. Düğmelerini çözdü memelerini avuçlarına aldı;”(Atılgan, s.19) Bu, Zebercet'in romanda işlediği ilk suçtur ve kendisinin bu suçtan yargılandığı romanda görülmemektedir. Bu durum tecavüz olarak da adlandırılabilir bir türden cinsel yoksunluktur ve odak figürün bu suçun cezasını çektiği görülmemektedir. Vicdani herhangi bir sorumluluk duygusu içerildiğine dair de eserde bir örnek verilmemiştir.

Gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının otele varışı ve bir gece konaklamanın ardından otelden ayrılması Zebercet için bir takıntı oluşturmıştır. Zebercet'in ne kadar süredir devam ettiği bilinmeyen, çevreden izole yaşamı zamanla bozulmaya, Zebercet değişmeye başlamıştır. “Bıyığımı da kesiverin.”(Atılğan, s. 26) “Yarım saat sonra ,erkek giysileri satan bir mağazada...bir kara pantolonu, yakası kapalı açık mavi kazağı, üç düğmeli kara ceket paravanayla ayrılmış bir köşede duvara dayalı dar uzun aynanın önünde giymiş...”(Atılğan, s. 26) alıntılarında Zebercet'in aldığı yeni giysiler ve bıyığını kesme kararı onun uzun zamandır değiştirmedeği bazı alışkanlıklarının değişmeye başladığına örnek verilebilir.

“Anayurt Otel” romanında karakterler arası etkileşimlerin konuşma dilinde yazılmış olması ise karakter etkileşimlerini doğallaştırmak için kullanılmış olabilir. Gündelik hayatta yapılan diksiyon yanlışları nın yazı diline aktarılması karakterler arası farklılıkları yansıtmada kullanılmıştır. Nitekim gündelik hayatta kişiden kişiye diksiyon ve ağız farklılıkları bulunmakta, bu farklılıkların romana işlenmesi ise gerçekçiliği arttırmak için başvurulmuş bir metod olarak kabul edilebilir.

Takıntı durumu için verilebilecek başka bir örnek de Zebercet'in trenle gelen kadına, babasının sadece özel kişilere verilmesini talep ettiği odayı vermesidir. Gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının otelden ayrılmasının ardından odak figür, odayı başka kişilerin konaklamasına kapatır. Bu durum ismini hikaye boyunca öğrenemediğimiz kadını her ne kadar görünür kılar gibi olsa da Zebercet'in rutinde ilerleyen zihnini altüst eder. Kadının Zebercet üzerindeki yıkıcı etkisini birkaç farklı şekilde örneklemek mümkündür. Kadının “olağan bir şeymiş gibi” nüfus kağıdının olmadığını söylemesi Zebercet'in roman boyunca sayıklayacağı kimliksiz kadının oluşmasını sağlamıştır. Zebercet'in daha önce gördüğü kadınların hiçbirine benzememesi ona başka bir hayat imkanını gösterir. “Sınırın, bir sınır olarak problem yaratmaya başladığı yer ise Zebercet'in bir

kadınla daha önceden kurmadığı türden bir yakınlık, deneyimlemediği türden bir ilişki kurma arzusunda ortaya çıkar.” (Çiftçi, s. 24) Zebercet bu kadın ile diğer kadınlarla deneyimlediği uzaklığı deneyimlemek istememekte bu kadınla bir ilişki olarak nitelendirilebilecek bir yakınlık kurmayı arzulamaktadır.

Zebercet’in bu düşünceleri zamanla daha ciddi takıntılara dönüşmektedir. Kadının gelmemesi üzerine Zebercet’in rutini gitgide bozulmaktadır. “Sigara paketini almak için elini sağ cebine soktu yanlışlıkla... kadının dudaklarının izi sandığı yeri öptü.”(Atılğan, s.35,45). Bu durum Zebercet’in bu kadına karşı duyduğu takıntıyı göstermektedir. Bu takıntının nedeni Zebercet’in uzun süredir içinde bulunduğu yoksunluklar, rutinden sıkılması, geri plana attığı çeşitli vicdani yükümlülükleri, başka kadınlara verdiği zararlardan kaçış olabilir.

Cinsel yoksunlukları Zebercet’in bu kadın ile karşılaşması ile yüzeye çıkmış, onun ihtiyaçları çevresi ile olan etkileşimlerini değiştirmiştir. Bu kimliksel değişim çerçevesinde Zebercet kendi dünyasını yansıtan oteli konaklamaya kapatmıştır, buna neden olarak rutininin bozulması verilebilir. “Zebercet’in müşteri kabul etmemesine kadar varan bir raddede sekteye uğrayınca, otel de, otel olarak işlevini kaybedecektir.” (Çiftçi, s. 25). Zebercet artık “gecikmeli Ankara treniyle gelen kadın”ın geri dönmeyeceğine inanmaktadır.

Topluma karışma çabası, odak figürün dürtülerini ve yoksunluklarını giderecek bir diğer kişi aramasından kaynaklanmaktadır. “Zebercet’in, iktidarını yeniden tesis etmesinin tek yolu, kendisine iktidarını kaybettiren şey olarak bir ilişki kurmak olarak görünür.” (Çiftçi, s. 25) Bu çabanın sonucu horoz dövüşünde karşılaştığı Ekrem’e ilgisini yöneltmiştir. Ancak Ekrem ile geçirdiği zamanda beklediği tepkiyi görememiştir. Zebercet toplum içerisinde aradığı tepki ve karşılığı bulamamasının üzerine değişim yaşamış, otele dönüp Zeynep’le ilişkiye girmeye çalışmış ancak bu çabasının başarısız olmasının üzerine Zeynep’i ve öfkesini yönelttiği bir başka canlı olan otelin kedisini öldürmüştür.

Tecavüz suçu ve cinayet suçu topluma karışma çabasını ve isteklerini karşılayamamaya karşı verdiği tepkiyi temsil eden anlatılar olarak verilmiştir. “Üzerine yattığında, her zamanki gibi pasif kalan ve uyumaya devam ediyor gibi görünen ortalıkçı kadından, zedelenen iktidarını yeniden tesis edebilmek üzere bu defa bir karşılık/yakınlık bekleyen Zebercet, ısrarlarına rağmen uyumaya devam eden kadını boğarak ve bu hengame içerisinde kendisini tırmalayan kediye tavayla üzerine vurarak öldürür.”(Çiftçi, s.25). Buradan hareketle Zebercet’in değişmiş bir kimlikle toplumdan aradığını bulamamasının sonucu olarak geçmiş yaşantısına dönme çabası ve toplumun içindeki diğer bireylere olan yaklaşımı ve tutumları gösterilmiştir. Bu bağlamda dilsel araçlar olarak betimlemeler, geriye dönüş ve zihin akışı teknikleri kullanılmıştır. Bu teknikler ve anlatım biçimi sayesinde odak figürün iç dünyası, ruhsal portresi metin gerçekliğini yansıtabilmektedir.

I.B: Marselaut’un İç ve Dış Dünyası

Yabancı romanının odak figürü olan “Marselaut” karakteri Zebercet’ten belirli farklılıklar gösteren bir odak figürüdür. “Bugün ofiste çok çalıştım.”(Camus, s.29) “Suda Marie Carona’ya rastladım, çalıştığım ofiste sekreterdi eskiden, o zamanlar onu arzulamıştım. O da beni arzulamıştı sanırım.”(Camus, s.24) alıntılarında hareketle Marselaut’un, kendisinin sevgili olarak nitelendirmese dahi romantik partneri olan Marie karakteri ile ilişkisi ve topluma karışmasını gerektiren bir mesleği bulunmaktadır. Bu durum Marselaut karakterinin içinde bulunduğu topluma yabancılığının gönüllü bir yabancılık olduğunu göstermektedir. Odak figürün toplumun çeşitli normlarına uymama (ölüm karşısında tepkisiz kalma gibi) ve genel “umursamazlık” hali romanın suç öncesi hayat olarak nitelendirilebilecek bölümlerinde verilmektedir. Marselaut bu durumun yanı sıra etrafındaki kişilerin taleplerini ne olursa olsun yerine getir. “Ama Raymond o mektubu yazmayı becerebileceğini sanmadığını söyledi, bana yazdırmayı düşünmüş. Benden ses çıkmayınca , hemen yazmamın sakıncası olup olmadığını sordu, yok diye karşılık verdim.”(Camus, s. 35)

Roman başlangıcında bir leitmotiv sayılabilecek kadar çok kullanılan “fark etmez” sözcüğü Marselaut’un verdiği kararlara ve eylemlere karşı gösterdiği umursamazlığı yansıtmaktadır. Kendisi toplumun içinde bulunmasına ve var olmasına rağmen toplum içinde bulunmanın gereksinimi olan sorumluluk ve eylemlerinin sonuçlarını değerlendirmede eksiklik yaşamaktadır. Bu eksikliğin sonucu olarak kendisinden istenen herhangi bir işe kafa yormadan razı olmaktadır. Bu durum Raymond karakteri için yazdığı mektup üzerinden gözlemlenebilir. Bu mektubun sonucunda Raymond’un eski karısı ona dönmüştür ancak bu dönüş beklenen mutluluğu getirmek yerine olumsuz sonuçlanmış ve Raymond eşini dövmüştür. “Kadın kapıya doğru atılıp Raymond’un kendisini dövdüğünü söyledi.” (Camus, s.39) Bu alıntıdan Marselaut’un yaptığı eylemleri bir suça vesile olacak olsa bile umursamadığını göstermektedir. Nitekim Marselaut her eyleme ve duruma karşı kayıtsızdır. Bu kayıtsızlık ayrıca iş yerinden gelen Cezayir’den Paris’e gitme teklifinden de gözlemlenebilir:

“Paris’te...bir ofis kurmak niyetindeymiş, benim oraya gitmekle ilgilenip ilgilenmediğimi öğrenmek istemiş... Yaşınız genç ve bu yaşam tarzı hoşunuza gider gibi geldi bana...Evet, diye karşılık verdim ama aslında benim için fark etmediğini söyledim... İnsanın hayatını hiç değiştirmedikini, her hayatın az çok aynı olduğunu, burdaki hayatımdan hiç şikayetçi olmadığımı söyledim... Duydukları hiç hoşuna gitmemiş gibiydi, hep kaçamak yanıt verdiğimi, hiç hırslı olmadığımı, bunun da iş hayatında felaket demek olduğunu söyledi.... hayatımı değiştirmek için bir neden göremiyordum.” (Camus, s. 43-44)

Marselut bu bölümde insanların hepsinin aynı olduğunu belirtir. Bu Marselaut’un içinde bulunduğu durumu ve diğerlerinin hayatlarının özel ve farklı olduğuna inanmayışı ile toplum ve

kendisi ile olan etkileşimini kısıtlamıştır. Bunun karşısında eylemleri ve düşünceleri toplum tarafından hoş karşılanmamaktadır. Bu durum patronunun Marselaut'un bu tepkisine olan cevabı ve Marie ile olan ilişkisinde Marie'ye karşı olan umursamaz tavırları üzerinden gözlemlenebilir. ““Ne işim olduğunu öğrenmek istemiyor musun?” diye sordu. Öğrenmek isterdim elbette ama sormak hiç aklıma gelmemişti.” (Camus, s. 45) Bu durum ayrıca Marselaut'un Arap'ı öldürmesindeki temel sebep olarak nitelendirilebilir. Marselut Arap'ı öldürürken nefsi müdafaa benzeri bir durumla karşılaşmıştır. Ancak kendisine yaklaşmayan Arap'ı vurmasındaki temel sebepler çevresel faktörler gibi verilmiştir. “İşte o an herşey sallandı. Denizden şiddetli ve yakıcı bir soluk geldi. Gökyüzü ateş yağdırmak için boydan boya yarılıyordu sanki. Tüm bedenim baştan aşağı gerildi, tabancayı tutan elim kasıldı. Tetik düştü...”(Camus, s. 58). Bu alıntıdan yola çıkarak dışsal faktörlerin etkisiyle Marselaut'un tetiği çektiği zamanın betimlemesi yapılırken Marselaut'un bu olayı doğal olarak gerçekleşmiş olarak nitelendirmesi ve iç monolog tekniğinin kullanımı iç dünyasını yansıtmıştır. Marselaut'un her şeye rağmen büyük bir sakinlik göstermesi umursamazlığını bir kez daha yansıtmaktadır. Marselaut her insan hayatının eşit derecede monoton olduğuna inandığından dolayı durumu barışçıl bir şekilde çözümlemeye çalışmamıştır ve cinayet suçu işlemiştir.

I I : SUÇUN NİTELİĞİNİN KARAKTER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İşlenilen suçun niteliği iki romanda da cinayet olmasına rağmen odak figürlerin bu suçu işlemelerine neden olan durumlar farklılık göstermektedir.

II.A: Zebercet'in Suçu

“Anayurt Otel” eserinin odak figürü olan Zebercet figürünün cinayet işlemesindeki temel sebep kendine ve topluma duyduğu öfkedir. Önceden belirtildiği üzere Zebercet toplum içine karışmaya çalışmış, bunun için kimliksele olarak değişmiş ve izole dünyasını terk etmiştir. İçsel

durumun bir kimliksel değişim olması, Zebercet'in hem eski hem yeni yönüyle var olması ve bu nedenle geçmiş dünyasına dönmekte zorluk çektiğini söylemek mümkündür. Bu çaba Zeynep karakterine tecavüz etmeye çalışması ile görülebilir.

Odak figür yaşanan olaylardan sonra ne eski dünyasına dönebilmekte ne de içine karışmaya teşebbüs ettiği toplum içerisinde kendisini var edebilmektedir. İçsel dünyasının yarattığı tüm öfke, dışarıya sakin duran yapısının tam zıddı durumda artmaktadır. “İlişki kurmak umuduyla otelden dışarı çıkmaya başlayan Zebercet, dışarıdan umudunu kestiği yerde, gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının geldiği günden bu yana cinsel ilişkiye girmediği ortalıkçı kadınla ilişkiye girmek üzere iktidar alanına geri döner. Hikayenin sonunda Zebercet'in intiharı ile sonuçlanacak olan, kendini ve geçmişini sorgulama sürecini başlatan iki cinayet bu noktada gerçekleşir.” (Çiftçi, s.25)

Zebercet işlediği bu cinayetlerden sonra içine kapanır. Zebercet'in görünür olma isteğinin bir sorun olarak bir yansıması olarak nitelendirilebilir. Zebercet roman boyunca fark edilmeyi ve varlığının tanınmasını istemiştir çünkü hayatı boyunca toplum içinde yerini bulamamıştır. “Zebercet fenomenolojik bir dikkatle bakıldığında, bir yersizlik/yurtsuzluk itkisi olarak görülebilir.” (Korkmaz, s.141) alıntısından hareketle köksüzlüğün yarattığı mutsuzluk hali figürü derinden sarşmıştır denilebilir. Zebercet bu ihtiyacını toplumun içindeki bireylerden sağlamaya çalışmış ancak başarısız olmuştur. Odak figür, roman boyunca çevresindeki kişilerin söylem ve davranışlarını taklit etmiştir. O, işlediği cinayeti bile Faruk amcasının bir zaman başka bir insana saldırdığı şekilde aktarmaya çalıştığı için Zebercet'in varlık probleminin bir kez daha yansıtılığı görülür. Zebercet roman boyunca içinde bulunduğu herhangi bir durumu sorgulamamakta, yaptığı eylemleri başkalarından esinlenerek uygulamaktadır. Bu durum Zebercet'in bir öznel kimlik oluşturma yolunda çektiği güçlüğü yansıtmaktadır. Bu durum R. Korkmaz'ın makalesinde “... aşırı ölçüde rol ve kimlik ödünçlenmesine gider.” (Korkmaz, s.143) kısmında verilmiştir. Eylemlerini yönlendiren şey,

başkalarında gördükleri ve gördüğü şeyler üzerinden kurguladığı arzularıdır. Bu durum roman genelinde verilen Zebercet'in geçmişine yapılan geriye dönüşlerle de verilmektedir.

İşlenen suçun ardından Zebercet'in gösterdiği davranışlar değişmektedir. Zebercet zaman geçtikçe işlediği cinayetin fark edileceğinden korkmaya başlamıştır. "... polisi gördü; ağırlaştı." (Atılğan, s. 80). Bu durumun üzerine Zebercet geçmişiyle yüzleşmeye başlamıştır. Olayın ardından günler boyunca kendisiyle, ailesiyle, işlediği cinayetlerle hesaplaşmaya başlamıştır. Zebercet bunun üzerine Adliye'ye gider ve duruşma dinler. Bu duruşmalardan birinin cinayet davası olmasının üzerine Zebercet bu duruşmadaki kararı kendisininmiş gibi kabul etmiştir. Ve sanığa sorulan soruları kendisine sorulmuş gibi değerlendirmekte ve iç dünyasında cevap vermektedir: "Ağır bir söz mü söyledi sana, vurdu mu? *'Bilemiyorum nedensiz olamaz mı ağır bir söz söylemek vurmak ya da konuşmamak vurmamak bir şeyler uydurmamı istiyor yaptığımı yasaları daracık bir bölümüne sığdırmak...*" (Atılğan, s. 88-89)

Zebercet ayrıca işlediği suça kendini suçlayan bir gerekçe vermemektedir çünkü suç kendisine değil Faruk amcasına ait bir niteliktir. Duruşmanın ardından konuştuğu yaşlı adamla olan diyalogunda Zebercet'in konuşmaya genel olarak dikkat etmemesi ancak Faruk amcasına konu ulaşıncı konuşmaya başlaması Zebercet'in diğer insanlara ve topluma ait olanlara toplumdan dışlandıktan sonra gösterdiği ilgisizliği gösterir. Ancak bu konuşmadan sonra son kez bir hayat kadını otele gelmeye ikna etmeye çalışarak içinde bulunduğu yoksunlukları son bir kez gidermeye çalışması gözlemlenebilir. Zebercet son olarak kendi yargısı üzerinden hüküm giymek üzere kendisini otele kapatmasıyla yaşama karşı pes etmesi görülür: "... Ne ölüyüm ne sağım." (Atılğan, s. 113)

II.B: Mareslaut'un Suçu

Albert Camus'nün “Yabancı” eserinde ise durum farklı bir nitelik taşır. Marselaut odak figürünün Arap figürünü öldürmesindeki temel sebep umursamazlıktır. Marselaut karakteri Arap ile yüz yüze olduğu esnada tetiği çevresel ve içsel olmayan faktörler olan ter, ışık ve sıcaklık nedeniyle tetiği çekmesi Marselaut'un umursamaz tavrını göstermektedir. Nitekim kendisi hayatı saçma bir yapı olarak görmektedir. Kendisinin kayıtsızlık düşüncesi onu herhangi bir eylemi yapmaya itmektedir. Buna neden olarak Marselaut'un insan hayatını monoton buluşu ve bu durumun her insana genellemesi verilebilir. Bu eylemin üzerine Marselaut'un dört el daha ölüye ateş etmesine bir anlam atanamaması onun gösterdiği umursamazlığı pekiştirmiştir: “Günün dengesini, üzerinde mutlu olduğum kumsalın olağanüstü sessizliğini bozduğumu anladım. Bunun üzerine, kurşunların iz bırakmadan saplandığı hareketsiz bedene dört el daha ateş ettim.” (Camus, s.58)

Marselaut'un bu cinayeti toplumun bir diğer üyesine karşı işlemiş olması onun toplum tarafından yargılanmasına itmiştir. Bu durumun üzerinden toplum içindekilerin toplum tarafından yargılandığı, Zebercet gibi toplum dışındaki bireylerin ise kendi öz benlikleri tarafından yargılandıklarını söylemek mümkündür. Toplum kendi içindekilerin düzenini iki romanda da kontrol ederken bu özellik “Yabancı” romanında daha belirgindir çünkü toplum tarafından yaptığı eylemden dolayı Marselaut'a net bir tepki vermiştir. Bu tepki “Tutuklandıktan hemen sonra birçok kez sorgulandım.” (Camus, s. 61) alıntısında mevcuttur. Ancak Marselaut'un bu tepkiyi yargı karşısına çıkana kadar umursamaz olması kişiliğini pekiştirmektedir. Kendi benliğindeki hayat algılamasında anlam bütünlüğünü tamamlayamayan figür, toplumun değer yargılarını da anlamsız görerek topluma yabancılaşır. Marselaut'un işlediği suçtan dolayı suçluluk hissetmemesi ve kendisini kurtarmak için hiçbir çaba göstermemesi kendisinin içinde bulunduğu durumu ve geçmişte bu suçu işlemekten önceki duruma kıyasla farksız görmesinden kaynaklanıyor olabilir

Çünkü Marselaut içinde bulunduğu topluma yabancıdır. Nitekim Marselaut suç öncesi hayatında da içinde bulunduğu hayatı monoton görürken yargı önüne çıkmadan önceki hayatını da aynı Şekilde monoton görmekte, bu nedenle içinde bulunduğu koŐulları aldırma maktadır. “O gün üzülüp zlmediğimi sordu. Bu soru beni çok ŐaŐırttı, böyle bir soru soracak olsam ben de çok rahatsız olurum herhalde. Yine de duygularımı özümleme alışkanlığını bir miktar kaybettiğimi, dolayısıyla bu konuda onu aydınlatmamın biraz g geldiğin söyledim. Anneyi elbette çok severdim ama bu bir Şey ifade etmiyordu.” (Camus, s.62). Bu yönden değerlendirilecek olur ise Marselaut karakteri toplum ile içinde bulunduğu durumlar farklı olmasına rağmen toplum ile olan etkileşimlerini aynı tutmakta olduğu kabul edilebilir.

“Yabancı” romanında anlatıcı bakış açısı olarak kahraman bakış açısı kullanımı odak fiğrn baŐından geçenleri kendi anlayıŐıyla göstermesiyle toplumun Marselaut’u neden yargılandığının gerekçeleri roman boyunca verilir. Marselaut’un duygularının aktarımı bu bakış açısı sayesinde kolaylaŐır. Buna rnek olarak “... yıllar sonra ilk kez içimi aptalca bir ağlama arzusu kapladı.” (Camus,s.83) ile Marselaut’un hissettiği duygular kendi bakış açısından anlatıldığı için anlatım netliği oluşturulmuştur. Roman boyunca bu tekniğin kullanımı ile odak fiğrn i dünyasına ve hislerine ışık tutulduğu belirtilebilir.

I I I : YARGI KAVRAMININ KARAKTERLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Yargı toplumun istemediği eylemler yapan kişilere verilen cezayı belirleyen makam olma niteliği taşır. Bu nedenle bir bakıma toplumun arzu ve ideallerini tamamen yansıtmak

durumundadır. Yargının toplumun arzusunu yansıttığı “Yabancı” ve “Anayurt Otel” eserlerinde gözlemlenebilir.

III.A: Gereği Düşünülmemiştir

“Anayurt Otel” eserinin odak figürü olan Zebercet, yargının karşısında bulunmamakla beraber yargı tarafından umursanmamaktadır. Bu durumu gözlemek kendisinin polis karakolunda gördüğü muamele ve yargının var olduğu duruşmalarda sadece seyirci olarak varoluşu üzerinden yaptığı sorgulamalarla gözlemlenebilir. Bu durum Zebercet’in toplum tarafından dışlanmışlığını ve topluma olan uzaklığını göstermektedir. “Anayurt Otel” eserinde belirtilen toplum, Zebercet’in karşılaştıkları üzerinden değerlendirilecekse ideal olmayan bir toplumdur ve Zebercet’in olduğu kişi olmasına yol açan etkenlerden biri kabul edilebilir. Zebercet hayatı boyunca toplumun üyeleri tarafından aşağılanmıştır. Ayrıca babası tarafından eğitim hakkının elinden alınması “Ortaokula göndermedi babası; askere gidinceye kadar sekiz yıl birlikte çekip çevirdiler oteli.” (Atılğan, s. 17) ve çocukluğu boyunca otelde çalıştırılması Zebercet’in neden toplumdan izole kaldığını ve kurallarını tanımadığına, insani ilişkilerde çok zayıf kalmasına bir açıklama olabilir.

Yargı ve toplumun niteliklerine değinilecek olursa romanda sürekli gergin ve çıkarıcı bir toplum dinamiği izlenmektedir. Zebercet’in içine girdiği toplum vahşi ve umursamazdır. Bu durum horoz dövüşünde herkesin horozun ölümüne ses yükseltmesi ancak kimsenin eyleme geçmeyişi “Görülmemiş şey, dedi biri. Katillik bu. Kimse girmedi alana. Dövüş sürüyordu.” (Atılğan, s. 58) Arabacının “Sen karışma; nelerini götürdük biz.”(Atılğan, s.109) söylemi ve Zebercet hayat kadını ile konuşurken araya giren kişinin hayat kadını tarafından “... efelik edecek aklınca”(Atılğan, s.97) olarak nitelendirdiği tavırları üzerinden verilmiştir.

“Anayurt Oteli “ eserinde ise bu durum farklı bir şekilde kahraman bakış açısı ile tanrısal bakış açısının bir sentezi mevcuttur. Roman boyunca kullanılan günce formatı ile roman başında her karakterin tanıtılması bölümünün kullanımı ile tanrısal bakış açısı, ancak tüm olayların Zebercet’in bakış  cisından anlatılması esnasında anlatıcı bakış  cisi değişikliği yaratılıp gözlemci bakış  cisına geçilmesi ile dilsel zenginlik sağlanmıştır. Zebercet’in anlatımın tutarlı olduğu yerlerde anlatıcı bakış  cisi kahraman iken anlatımı Zebercet’in devam ettirmeyeceği noktalarda tanrısal ve gözlemci bakış  cisına geçi yapılmaktadır. Buna  rnek olarak Zebercet’in intiharı sırasında araya giren tanrısal bakış  cisının okuyucuya sorular yöneltmesi ile Zebercet’in ölümünden sonra bedenini betimlemesi bakış  cisi kullanımının anlatıma kattığı modernist roman özelliklerindendir.

Toplum içine asla karışmamış ve bu durumları yönetmekte deneyime sahip olmayan Zebercet için bu durum güçlük çıkarmıştır. Toplum ayrıca Zebercet’i fark etmemekte ve onu tanımamaktadır. Bu durum Ekrem’in Zebercet’i bırakıp gitmesi ile de gözlemlenebilir. “Altı adım sonra bakarım; gene ordaysa çağırırım. Bir... beş, altı... yedi, sekiz, dokuz, on” Durup baktı: oğlan yoktu.”(Atılgan, s.63) alıntısı üzerinden verilmiştir. Nitekim, Zebercet bu toplum içinde yurtsuzdur, görünmezdir. Zebercet toplum tarafından umursanmayan bir figürdür. Bu durum Zebercet’in karakolda yıllardır gönderdiği fişlerin umursanmaması, karakolda umursanmaması ,son olarak adliyede seyirci olarak dava dinlerken kimsenin onu sorgulamaması üzerinden aktarılmıştır. Zebercet  z kimliğinden olan uzaklığı ve eylemlerinin akrabaları ve çevresindekiler tarafından yoksayılmasının bir sonucu olarak kendi cezasını verirken ailevi geçmişinden habersizce esinlenmiştir. İntihar  ncesi inzivası dedesi ile tamamen aynı süreyi almıştır. Bunun yanı sıra intihar yöntemi Faruk amcası ile aynıdır. Bu benzerlik Zebercet’in işlediği suça rağmen kendisini tanımayı reddeden toplumun karşısında kendi kendine cezasını biçme çabasını yansıtır. Nitekim toplum onu

cezalandırmaz. Bunun sonucu olarak intihar eden Zebercet toplumun bireyi tanımayışının sonuçlarını yansıtır.

III.B: Gereği Düşünüldü

Yargı kavramı “Yabancı” romanında ayrı bir nitelik taşımaktadır. Marselaut karakterinin toplum tarafından varlığı kabul edilmekte ve tanınmaktadır ancak o, bu durumun getirdiği sorumlulukları üstlenmek durumundadır. Bu sorumluluk toplumun onaylamadığı bir eylem gerçekleştirmesi durumunda bir cezaya çarptırılacaktır. Bu vaziyetin yansıması Arap’ı öldürdüğünde tutuklanması olarak görülür. Marselaut karakteri toplumun normlarına uymadığından yargı sürecinde kendisine yardım etmekle yükümlü olan avukatı dahil olmak üzere herkes tarafından garipsenmiştir çünkü bu karakterler toplumun üyesidir ve normlarına saygılıdır. Bu durum savcının, avukatın ve rahibin Marselut ile olan diyaloglarında belirtilen ifadeler üzerinden verilmiştir. Nitekim Marselaut ile olan etkileşiminden sonra savcı, Marselaut’u toplum ve ahlakın varoluşuna bir tehdit olarak kabul etmektedir. Bu nedenle Marselaut yargılanmış, topluma bir tehdit olarak nitelendirilmiş ve sonunda idam cezasına çarptırılmıştır.

Bu durum Marselaut’un içinde bulunduğu toplumun onu işlediği suç olan cinayet yerine toplum tarafında suç kabul edilen “toplum kurallarına uyumsuzluk” dolayısıyla yargılanmış, bu nedenle ölüme gönderilmiştir.

Marselaut için Marie bir sevgili değildir ancak ona karşı duyduğu romantik bir arzu bulunmaktadır. Onu toplumun yarattığı bir kalıba oturtmak yerine onu olduğu kişi olarak nitelendirmiştir. Bu durum tekrar dan Marselaut’un toplumun kuralları ve kalıplarına uymak yerine kendi kalıplarını oluşturuşunu gösterir. Annesine karşı bir “sevgi” beslemesine rağmen ölümü karşısında yas tutmamaktadır. Romantik olarak ilgi duyduğu ve onla birlikte olmaktan zevk aldığı “Marie” yi sevgilisi olarak değil sadece “Marie” olarak görmektedir. Marselaut bu öz benliği toplum ile uyuşmadığından dolayı yok edilmektedir çünkü toplum tarafından “...ahlak düşmanı bir

canavar...” (Camus, s. 88) olarak nitelendirilmektedir. Marselaut bu duruma direnmeye çalışmış ancak başarılı olamamıştır. “Benim de söyleyeceklerim var!”(Camus, s.90) dese de Marselaut, idamına çok yakın bir zamanda her insan hayatının anlamsız olduğuna kanaat getirmiştir. Bu düşünce onu rahatlatmıştır çünkü sonunda içinde bulunduğu durum ile yüzleşebilmiştir. Bu yüzleşme ile idama ilerlemiştir. Marselaut bu kabullenişe vardığı iç monologlarda Marselaut tekrardan toplumun kurallarını reddettiğini pekiştirmiştir. Bunun bir sonucu olarak toplum ile olan etkileşimini tamamen kesip umursamaz tavrını tekrardan takınmıştır. Buna neden olarak artık yapacak hiçbirşey kalmadığı, cezasının kesildiğini kabullenmiştir.

III. SONUÇ

Sonuç olarak Anayurt Otel ve Yabancı romanları yargı ve suç kavramları üzerinden değerlendirince temelde farklılıklar gözlemlenebildiği görülmektedir.. Zebercet’in ve Marselaut’un suçlarının ortak olmasına rağmen aldıkları cezaların nitelikleri farklıdır. Zebercet toplum tarafından varlığının kabul edilmemesinin sonucu olarak kendi cezasını kendisi vererek intihar etmiştir ancak bu cezanın yanı sıra içindeki topluma karışamamanın bıraktığı burkukluk duygusunu taşımaktadır. Marselaut’ta ise bu durum farklı bir nitelikte topluma bir tehdit olma “suçu” ile yargılanmıştır. Suçlar yargılar bir edebi metinde kurgulandığı zaman psikolojik alt yapılar, varoluşsal sancılar, toplumun birey üzerindeki etkileri üzerinden incelenebilen kavramlar olmuştur. Zebercet’in suç işlemesindeki temel neden “öfke” ve “köksüzlük” iken, Marselaut’un nedeni “kayıtsızlık” ve “umursamazlık” olarak kabul edilebilir. Toplum iki romanda farklılıklar göstermektedir. Zebercet’in karışmaya çalıştığı toplum sert ve ahlak bakımından zayıf nitelikler taşıyan bir toplum olarak kabul

edilebilecek iken Marselaut'un toplumu üzerine pek bir bilgi verilmesindeki neden, olayları "Yabancı" eserinde Marselaut'un gözünden görmemiz ve Marselaut'un topluma karşı kayıtsız bir birey olmasıdır. Ortak toplumsal özellikler ise iki toplumun da odak figürleri kabul etmeyişleri ve bunun ortaya çıkardığı varoluşsal krizler olarak verilebilir. İki romanda da odak figürler kendilerini var etmeye çalışmıştır. Ancak sadece Marselaut bu yönde başarılı olma isteğiyle uğraşmıştır. Bu başarıyı da tekrardan başına gelecekleri kabullenerek kazanmıştır ancak Zebercet pes etmiş ve hayatına son vererek kendi benliğini yaratamamıştır.

Edebi metinler içerisindeki odak figürlerin yaşadığı varoluşsal sancılar, her zaman olumlu sonuçlar göstermemektedir. Bu varoluşsal sancıların sonucu olarak bireyler suç işlemeye itilebilir. Bu durum "Anayurt Otel" eserinde Zebercet'in eser içerisinde yaşadığı varoluşsal sancının sonuçlarının eleştirisi ve bu sancı karşısında Zebercet'in topluma karşı olan tepkisi üzerinden bir toplumsal eleştiri şeklinde bulunmaktadır. Eleştiri, bireyin toplum içerisine karışmasındaki zorluklar ve topluma karışmayan bireyler üzerinden bir toplum ve birey odağı oluşturmaktadır. Bu durum "Yabancı" romanında ise farklı bir toplumsal eleştiri olarak topluma yabancı bireylerin işlediği cinayet veya başka suçlardan daha çok topluma uymaması nedeniyle cezalandırılması verilmiştir. Marselaut figürü eserin yazıldığı dönemde yaygın olan varoluşçuluk akımının bir sonucu olarak insanın anlam arayışına bir cevap getirmek niteliğinde oluşturulmuştur. Marselaut figürü ile insanın anlam arayışı içerisinde anlamsızlığın da bulunabileceğine edebi bir kanıttır. İki eserin yazıldığı dönem anlayışı sebebiyle eserlerin varoluşçuluk akımının hem felsefi hem edebi anlatı izlerini taşıması, dönem koşullarının kurgusal metinlere olan yansımasıdır.

KAYNAKÇA

- Çiftçi, D. (2019). *Bir sınır-mekan olarak Anayurt Oteli ve Zebercet* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tokgözlü, A.(2019). *Tutunamayanlar ve Anayurt Oteli'nde anlam / anlamsızlık değerleri* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin, İ.(2023). *Albert Camus'nün Yabancı İle Yusuf Atılgan'ın Aylak Adam Romanlarının Varoluşçuluk Temelinde Karşılaştırılması* . Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sartre, J.-P. (1985). *Varoluşçuluk (Existentialisme)*. Say Yayınları.
- Biricik, İ. (2016). Albert Camus'nün “Yabancı” Romanında Kimlik Ve Yabancılaşma Problemi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(3).
- Korkmaz, R. (2014). Yurtsuzluk İtkisi ve Anayurt Oteli. *İlmi Araştırmalar*(20). 139-148.
- Camus, A. (2020). *Yabancı* . Can Yayınları.
- Atılgan, Y. (2020). *Anayurt oteli* . Can Yayınları.